

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

الربما
علیهما صاب

www.

www.

www.

www.

Ghaemiyeh

.com

.org

.net

.ir

امام عسکری علیہ السلام
جلوہ بدیع انسان کامل

عزیز اللہ حسینی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

امام عسکری علیه السلام جلوه بدیع انسان کامل

نویسنده:

عزیز الله حسینی

ناشر چاپی:

مجهول (بی جا ، بی نا)

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۶	امام عسکری علیه السلام جلوه بدیع انسان کامل
۶	مشخصات کتاب
۶	اشاره
۷	شکوه و شجاعت در اسارت
۱۰	امام یازدهم - منبع فیض و سرچشمه علم الهی
۱۳	امام و تمهیدات یک رخداد شگرف
۱۶	درباره مرکز

امامان معصوم (ع) مظهر زیبای ارزشهای والای انسانی و تجلی آیات الهی در حیات اجتماعی و سیاسی خویشند. صفات متفاوت در اقیانوس وجودی آنان، چنان در یکدیگر پیوند خورده که جلوه ای بدیع، از انسان کامل را فراروی عاشقان فضیلت و پاکی قرار داده است. شبانگهان میعاد نیایشها و خلوت خالصانه آنها با معبود هستی و روزهایشان، عرصه گسترده جهاد و نهراسیدن از شبهای دیجور ستم است. دریای فضیلت اینان مجموعه ای از بیم و امید، ولایت و براءت، شوق و اندوه، خروش و بردباری، عبادت و جهاد و زهد و مسئولیت پذیری در مسایل مهم اجتماعی را به منصفه ظهور می رساند. همه اینها در سایه لطف الهی تحقق می یابد که همواره جامعه را از وجود آنان بهره مند ساخته است. پیشوای یازدهم شیعیان امام حسن عسکری (ع) نیز با برخورداری از چنین ویژگیهایی در سال ۲۳۲ هجری در مدینه، شهر پیامبر (ص) دیده به جهان گشود. سوسن، مادر والا گهر ایشان و بانوی صاحب فضیلت، نهایت تلاش خویش را در پرورش عزیز آسمانی خصالش به کار بست تا حجت حق را چنان که شایسته است، در دامان خویش پرورش دهد. شکوه و عظمت این امام همام را احمد بن عبیدالله بن خاقان وزیر دربار عباسی در عصر معتمد، چنین ترسیم نموده است: «در شهر هیچ کس از علویان را همچون حسن بن علی بن محمد بن الرضا، نه دیدم و نه شناختم و در وقار و سکوت و عفاف و بزرگواری و کرمش، در میان خاندانش و نیز در نزد سلطان و تمام بنی هاشم همتایی چون او ندیدم. بنی هاشم او را بر

سالخوردگان و توانگران خویش مقدم می دارند و بر فرماندهان و وزیران و دبیران و عوام الناس او را مقدم می کنند و درباره او از کسی از بنی هاشم و فرماندهان و دبیران و داوران و فقیهان و دیگر مردمان تحقیق نکردم جز آنکه او را نزد آنان در غایت شکوه و ابهت و جایگاهی والا و گفتار نیکو یافتیم و دیدم که وی را بر خاندان و مشایخش و دیگران مقدم می شمارند و دشمن و دوست از او تمجید می کنند.»

شکوه و شجاعت در اسارت

۲۹ سال زندگی پربرکت امام حسن عسکری(ع) را می توان به سه دوره تقسیم کرد: ۱۳ سال نخست زندگی ایشان در مدینه سپری شد. ۱۰ سال دوره دوم در سامرا معطوف به قبل از امامت این بزرگوار است. دوره سوم حدود ۶ سال امامت آن حضرت را شامل می شود. دوره امامت حضرت عسکری(ع) همزمان با قدرت ظاهری بنی عباس است؛ همان خلفایی که به تقلید هارون در نشان دادن نیروی خود بلندپروازیهایی داشتند. رخدادهایی که در عصر آن حضرت به وقوع پیوست، به نحو قابل توجهی از قدرت عباسیان کاست، به گونه ای که موالی و ترکان بر حکومت دست یافتند، اما این مسأله هیچ گاه فشار، شکنجه و آزار نسبت به امام و یارانش را کاهش نداد. متوکل در حالی امام را روانه زندان مخوف خویش ساخت، بی آنکه حتی سبب آن کار را برای دیگران بیان کند! عباسیان همواره تلاش می کردند امام عسکری(ع) را در دستگاه حکومت وارد کنند تا پیوسته مراقب او باشند و او را از پایگاههای خویش و از یاران و پیروانش دور

سازند، بنابراین، آن حضرت نیز همانند پدر بزرگوارش ناچار شد در سامرا اقامت کند و زیر نظر باشد. سه سال از شش سال دوران اقامت امام(ع)، در زندان سپری شد. هر چند حضور اجباری امام حسن(ع) در محله «عسکر» شهر سامرا که شهرت عسکری را برایش به ارمغان آورد، نوعی زندان شمرده می شود؛ اما طاغوتیان به این مقدار بسنده نکردند و بارها حضرت را به زندانهای مخوف افکندند. بی تردید، این زندانها نتیجه مخالفت آن بزرگوار با چهار خلیفه عباسی (المستعین بالله، المعتز بالله، المهتدی بالله، المعتمد بالله) بود؛ چنانکه مرحوم کلینی در همین خصوص می نویسد: امام عسکری(ع) را نزد «علی بن نارمش» زندانی کردند. درباریان به او سفارش کردند بر حضرت سخت بگیرد؛ ولی هنوز یک روز از زندانی شدن امام سپری نشده بود که وی چنان تحول یافت که از هیبت و عظمت امام چشم از زمین بر نمی داشت. چندی بعد، المستعین، خلیفه عباسی، تصمیم گرفت حضرت را به قتل برساند. لذا به سعید دربان دستور داد امام(ع) را به سوی کوفه برده و در راه نابود سازد. این خبر میان شیعیان منتشر شد و ضمن نامه ای حضرت را از این تصمیم آگاه ساختند. امام در پاسخ آنان چنین نوشت: من از خدا خواستم این طاغوت را تا سه روز دیگر از میان بردارد. دعای امام به اجابت رسید و روز سوم ترکها المستعین را از خلافت برکنار کردند. ابوهاشم جعفری می گوید: من همراه امام عسکری(ع) در زندان مهتدی بودم. حضرت به من فرمود: ابوهاشم، این طاغوت می خواهد امشب مرا به قتل برساند؛ اما عمر او در این شب، به

پایان خواهد رسید. او فرزندی ندارد؛ ولی خداوند به من فرزندی عنایت خواهد کرد. بامداد روز بعد، خلیفه توسط ترکان به قتل رسید، ناآگاهان با معتمد بیعت کردند و ما سالم ماندیم. وقتی «معتمد»، خلیفه عباسی، حضرت را همراه برادرش «جعفر» به زندان علی بن حزین فرستاد، پیوسته از حال وی می پرسید و علی بن حزین پاسخ می داد: روزها را به روزه و شبها را به عبادت می گذرانند. معتمد روزی تصمیم گرفت امام (ع) را آزاد کند. علی بن حزین پیام معتمد را به حضرت ابلاغ کرد. حضرت از زندان بیرون آمد و منتظر ماند تا جعفر نیز به وی بپیوندد. علی بن حزین گفت: منتظر نمانید، تنها فرمان آزادی شما آمده است. امام فرمود: به معتمد بگو، من و جعفر با هم دستگیر شدیم و می دانی که اگر تنها برگردم، چه خواهد شد؟ این پیام سبب شد معتمد با آزادی جعفر نیز موافقت کند. صمیری می گوید: امام در حال بیرون رفتن این آیه را تلاوت فرمود: «اراده می کنند نور الهی را با دهانهایشان خاموش کنند، اما خداوند نورش را کامل می کند، هر چند کافران را ناخوشایند باشد.» (صف/۶۱) عبیدالله خاقان، وزیر معتمد عباسی با وجود تمام غروری که داشت، وقتی با حضرت عسکری ملاقات می کرد، به احترام آن حضرت برمی خاست و آن حضرت را بر مسند خود می نشانید. او همواره می گفت: در سامرا کسی را مانند آن حضرت ندیده ام. وی زاهدترین و داناترین مردم روزگار است. من پیوسته احوال آن حضرت را از مردم می پرسیدم. مردم را نسبت به او متواضع می

یافتیم. می دیدم همه مردم به بزرگواری اش معترفند و دوستدار او می باشند. استاد شهید مطهری در مجموعه آثار خود، با اشاره به این مهم می نویسد: «وجود مقدس امام عسکری(ع) به جلالت و هیبت و رواء (حسن منظر) به اصطلاح، ممتاز بودند؛ یعنی اساساً عظمت و هیبت و جلالت در قیافه ایشان به نحوی بود که هر کس که ایشان را ملاقات می کرد، تحت تأثیر آن سیما قرار می گرفت قبل از اینکه سخن بگویند و او از علم ایشان چیزی بفهمد. وقتی سخن می گفتند، دریای موجی شروع می کرد به سخن گفتن، دیگر تکلیفش روشن است.

امام یازدهم – منبع فیض و سرچشمه علم الهی

امام حسن عسکری(ع) با آنکه بیش از ۲۹ سال عمر نکرد، ولی در مدت شش سال امامت روحانی اسلامی، آثار مهمی از تفسیر قرآن و نشر احکام و بیان مسایل فقهی و جهت دادن به حرکت انقلابی شیعیانی که از راههای دور برای کسب فیض به محضر امام(ع) می رسیدند، بر جای گذاشت. در زمان امام یازدهم تعلیمات عالی قرآنی و نشر احکام الهی و مناظرات کلامی جنبش علمی خاصی را تجدید کرد و فرهنگ شیعی - که تا آن زمان شناخته شده بود - در رشته های دیگر نیز مانند فلسفه و کلام باعث ظهور مردان بزرگی چون یعقوب بن اسحاق کندی، که خود معاصر امام حسن عسکری بود و تحت تعلیمات آن امام، گردید. در قدرت علمی امام(ع) که از سرچشمه زلال ولایت و اهل بیت عصمت مایه گرفته بود - نکته ها گفته اند. از جمله آنکه کندی (ابویوسف یعقوب بن اسحاق) فیلسوف عراقی که ابونصر فارابی شاگرد مکتب وی

بوده است، در زمان امام(ع) به زعم خود، پیرامون متناقضات قرآنی[به خیال خود]کتابی تدوین کرد، امام عسکری(ع) توسط بعضی از منسوبان به حوزه علمی او، با او تماس گرفت و کوشش وی را با شکست روبرو کرد و کندی را قانع نمود که در اشتباه بوده است. کندی توبه کرد و اوراق خود را سوزانید و بعدها از دوستداران و در صف پیروان آن حضرت درآمد. مواضع علمی امام عسکری(ع) در پاسخهای قاطع و استوار در مورد شبهه ها و افکار کفرآمیز و بیان کردن حق، با روش مناظره و گفتگوهای موضوعی و مناقشه ها و بحثهای علمی، روز به روز شخصیت آن حضرت را بارزتر نشان می داد و مؤمنان را به شخصیت مکتبی و فکری خود مجهز می نمود و از سویی پایداری و ایستادگی آنان را در برابر جریانهای فکری خطرناک، تضمین می نمود. امام(ع) بیانات علمی قابل توجهی در خصوص خلق قرآن برای ابوهاشم جعفری ایراد فرمود و نیز مطالبی ارزشمند در باب تفسیر قرآن از او نقل شده است. در دوران امام عسکری(ع) شالوده نظام مرجعیت تحکیم یافت و نقش دانشمندان شیعه، بدین اعتبار که آنان و کلا و نواب و سفیران امام معصوم(ع) به شمار می روند، برجستگی ویژه ای یافت و روایتهای فراوانی از امام عسکری(ع) در خصوص نقش علمای دینی در بین مردم منتشر شد که یکی از آنها همان روایت معروفی است که امام عسکری(ع) از جد خویش امام صادق(ع) روایت کرده و در آن آمده است: «آنکه از فقیهان خویشتندار است و دین خویش را پاسدار و با هوی و هوس خود ستیزه کار و امر

مولای خویش را فرمانبردار، پس بر عوام است که از او تقلید کنند.» از همین رو دانشمندان هدایت یافته به نور اهل بیت (ع) امور امت را در دوران امام عهده دار شدند و با امام درباره مسایل دشواری که با آنها برخورد می کردند، نامه می نگاشتند و امام هم پاسخهایی به آنها می نوشت و نامه ها را به امضای خویش مهر می کرد. این نامه ها در نزد علما به «تواقیع» معروف شد و برخی از آنها از سوی امام عسکری (ع) شهرت خاصی کسب کردند. در این مجال، بد نیست به نام گروهی از یاران امام و راویان این بزرگوار نیز اشاره کنیم: - احمد بن اسحاق اشعری: وی نماینده و فرستاده مردم قم و از یاران خاص امام عسکری بوده است. - حسن بن شکیب مروزی: او دانشمند، متکلم و نویسنده چند کتاب بوده و در سمرقند سکنی داشته است. شیخ طوسی این مرد را در شمار یاران امام عسکری (ع) بر شمرده است. - حفص بن عمرو العمری: شیخ طوسی او را از یاران امام عسکری محسوب داشته و از جانب امام درباره او توقیعی صادر شده که در آن آمده است: «از شهر بیرون مرو تا «عمری» را دیدار کنی خداوند به پاس رضای من از او، از وی راضی و خشنود باد. پس بر او سلام می کنی و او را می شناسی و او هم تو را می شناسد. او پاک و امین و پاکدامن است و به ما نزدیک. تمام چیزهایی که از نواحی (مختلف شهرها) به سوی ما آورده می شود، آخر کار بدو می رسد تا آن را

به سوی ما بفرستد.» این نامه بیانگر شیوه امام در تحکیم رهبری صالح در طایفه شیعه است تا مرجعیت را برای رسیدگی به امور شیعیان سرو سامان بخشد و این امر برای قرون بعدی، به مثابه سنتی حسنه درآید. - حمدان بن سلیمان (ابوسعید نیشابوری): شیخ طوسی او را جزو یاران امام عسکری جای داده است. او فردی ثقه و از نامداران شیعه بود. - علی بن جعفر همانی: وی بنا به تعبیر برخی، مردی فاضل و پسندیده و از وکلای امام هادی و امام عسکری بود. - محمد بن حسن صفار: وی از سران شیعه در قم و مردی بزرگوار بود که دهها کتاب تألیف کرد و در آنها احادیث اهل بیت (ع) را در مسایل مختلف حفظ نمود. بین او و امام عسکری نیز نامه هایی رد و بدل شده است. افرادی که نامشان ذکر شد، برخی از وکلا و نواب امام و کسانی بودند که ارکان نظام مرجعیت در میان امت، بدانها استحکام یافت. نظام مرجعیت به مثابه شیوه ای در حرکت سیاسی و راهی استوار برای دعوت به خدا و سازماندهی مکتبی برای جامعه، قلمداد می شود. همچنین، این نظام می تواند به وقت بازگشت حکومت به دست اهل آن، نظامی سیاسی برای امت باشد.

امام و تمهیدات یک رخداد شگرف

سخنان ائمه پیشین و نصوص فراوان و پیاپی، به آمدن مهدی (ع) بشارت می داد - در این موارد، روایات متواتر و صحیح از رسول اکرم (ص) در دست است و مؤلفان صحاح از اهل سنت همچون بخاری و مسلم و احمد بن حنبل که معاصران آن حضرت یا پیش از آن بوده اند، روایات مربوط

به مهدی موعود(ع) را نقل کرده اند - بدین لحاظ امام عسکری می کوشید مردم را قانع سازد که زمان غیبت فرا رسیده و تنفیذ آن در شخص فرزندش امام مهدی(ع) صورت گرفته است. این امر درباره افکار افراد عادی دشوار می نمود و امام(ع) به هر ترتیب، فکر غیبت را در اذهان و افکار رسوخ می داد و به مردم می فهماند که این حقیقت را باید بپذیرند و دیگران را به این اندیشه آگاه سازند. دوستان و طرفداران امام(ع) با ارسال نامه با ایشان تماس می گرفتند و درباره مهدی موعود از حضرت پرسش می نمودند و جواب لازم و کافی را دریافت می کردند. هراس و وحشت عباسیان از مهدی موعود که پیامبر اکرم(ص) نوید ظهورش را بارها داده و او را بزرگترین مصلح در تاریخ جامعه بشری - که طومار ظلم و ستم را در هم خواهد پیچید و عدالت اجتماعی را برقرار خواهد ساخت - معرفی کرده بود، روز به روز بالا می گرفت. آنان می خواستند با از میان برداشتن نسل پیامبر(ص)، مانع ظهور امام منتظر گردند و امام عسکری(ع) در نامه ای به همین مطلب اشاره کرده است: «پنداشته اند با کشتن من، نسلم را قطع خواهند کرد، حال آن که خداوند خواسته آنان را تکذیب کرده است و سپاس خدای را که مرا از جهان نبرد تا آن که جانشین و امام بعد از من را نشانم داد. او در خلقت و اخلاق، شبیه ترین کس به پیامبر اکرم است. خداوند او را در دوران غیبت حفظ می کند، سپس او را ظاهر می سازد تا زمین

را پس از آن که پر از ظلم و ستم شده باشد، سرشار از عدالت و برابری کند.»

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

